

พหุลัทธ์ิต

ในัทธ์ิตนี้มีปัจจัย ๑ ตัว คือ อาลฺุ ปัจจัย ลงแทนศัพท์ ๒ อย่าง คือ ปกติ แปลว่า ปกติ คือ ธรรมดา ไม่มากไม่น้อย และพหุล แปลว่า มาก คือ มากกว่าธรรมดา

อาลฺุ ปัจจัย แทน ปกติ

อภิขณา อสฺส ปกติ อภิขณาลฺุ (ปฺุคฺคโล)
(อ.อภิขณา เป็นปกติ ของบุคคลนั้น อ.บุคคลนั้น ชื่อว่า มีอภิขณาเป็นปกติ) มี...ปกติ มี...มาก

อาลฺุ ปัจจัย แทน พหุล

อภิขณา อสฺส พหุลา อภิขณาลฺุ (ปฺุคฺคโล)
(อ.อภิขณา ของบุคคล นั้น มาก อ.บุคคล นั้น ชื่อว่า มีอภิขณามาก)

อาลฺุ ปัจจัย แทน ปกติ

สีตํ เอตฺถ ปกติ (อยํ) สีตาลฺุ (ปฺุเทโส)
(อ.ความหนาว ในประเทศนี้ เป็นปกติ อ.ประเทศ นี้ ชื่อว่า มีความหนาวเป็นปกติ)

อาลฺุ ปัจจัย แทน พหุล

สีตํ เอตฺถ พหุลํ (อยํ) สีตาลฺุ (ปฺุเทโส)
(อ.ความหนาว ในประเทศ นี้ มาก อ.ประเทศ นี้ ชื่อว่า มีความหนาวมาก)

อาดู ปัจจัย แทน ปกติ

ทยา อสุส ปกติ โส ทยาถู (ปุคฺคฺโล)

(อ.ความเอ็นดู ของบุคคล นั้น เป็นปกติ อ.บุคคล นั้น เชื่อว่า มีความเอ็นดูเป็นปกติ)

อาดู ปัจจัย แทน พหุล

ทยา อสุส พหุลา โส ทยาถู (ปุคฺคฺโล)

(อ.ความเอ็นดู ของบุคคล นั้น มาก อ.บุคคล นั้น เชื่อว่า มีความเอ็นดูมาก)

ในตำรตินี้มีข้อควรสังเกต ปกติ และพหุล ศัพท์ทั้ง ๒ หมายความว่าต่างกัน

ปกติ หมายถึง ธรรมดา เช่น หนาวเป็นปกติ หนาวอย่างธรรมดา

พหุล หมายถึง มากกว่าธรรมดา เช่น หนาวมากคือหนาวจัด

ในตำรตินี้จึงใช้ศัพท์ในรูปวิเคราะห์เป็น ๒ อย่าง คือ ปกติ และพหุล

ส่วนศัพท์นามที่จะใช้ในรูปวิเคราะห์นั้น ต้องเลือกให้สมกับคำแปล ถ้าหมายความว่าสถานที่ ใช้ เอตฺถ ศัพท์ ถ้าแสดงว่า เป็นเจ้าของของสิ่งนั้น ก็ให้ใช้ฉฺฉวีวิภตฺติ และให้แปลว่า 'มี' เหมือนกับพหุพพิหิสมาส

แบบฝึกหัดท้ายบท

๑. สีนหาลุ (ชโน) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๒. ปุณณาลุ (ภิกขุ) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๓. ปุณณาลุ (ทารโก) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๔. สิปป์าลุ (ปุริโส) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์
๕. สีสาลุ (ปะเทโส) ลงปัจจัยอะไร ในตัทธิตไหน จงวิเคราะห์